

Nihilismulu in Russi'a si in Ungari'a.

Cuventulu Nihilismu (dela latin. Nihil-nimicu) au ajunsu cá se impla de fiori nu numai pe lumea russésca, ci si pe alte popóra ale Europei. Unu diariu din cele mai de frunte ale partidei reunite din Ungari'a (Deakista si Aristocratica) asigura pe lectorii sei, cá si Ungari'a este plina de nihilisti.

Este Nihilismulu identicu, sau inca sémena elu cu Internatiunala si cu Comunardii din Franci'a, cu Socialismulu din Germani'a, cu terribil'a Maffia (societate de asassini) din Itali'a, cu Fenianii din Irlandi'a, cu Szegény legények din Ungari'a?

Ce sunt inse Nihilistii in Russi'a si ce sunt ei in Ungari'a? In care puncte se asémena si in care differu unii de altii? Ce este aceea ce voru unii cá si altii se prefaca in nimicu in Nihil?

Pána ce se va revelá caracterulu adeveratu alu Nihilismului si analogi'a lui cu alte secte politice ori sociali, care au declaratu resboiu societatiei vechi, se vedemu ce intielegu ungerii prin Nihilismulu din Russi'a si prin celu dela ei de acasa.

Diariulu „Magyar Ország“ din 19 Aprile constata cu dorere, cá si in Ungari'a sunt multi Nihilisti si cá numerulu loru cresce meru, in proportiuni spaimentatórie. Scopulu finale alu nihilistiloru ungeresci este identicu cu alu celoru muscalesci. Unii cá si altii tindu a pune man'a pe puterea statului; differu inse multu pucinu in midiulóce, dara scrupolu nu'si facu din nimicu. Spre a'i cunosce mai de aprópe, se tragemu câteva linii paralele.

Nihilistii muscalesci lucra in secretu, conspira, se consulta, cugeta si decida. Nihilistii magiari agitádia in publicu, consulta, cugeta, conspira, decida totu pe facia. Muscalulu se face membru alu vreunei societati secrete si din acelu momentu elu devine nihilistu. Magiarii devinu nihilisti numai din dio'a in care si-au perdutu tóta averea si jidovii nu le mai dau bani inprumutu. Nihilistii muscalesci stau in stricta solidaritate unii cu altii, cu fidelitate reciproca pana la móрте. Magiarii isi sunt solidari numai candu au lipsa cá se'si gredie unii la altii politie (cambie), cá se le dea jidovii banii. Russii nihilisti sacrifica averile loru pentru scopuri publice. Magiarii nihilisti isi risipescu averea pe carutate, calarite, mancari, cartiarii, betii, tran-

davii, agitatiuni electorali, (kortes), femeii. Muscalii nihilisti exilati din patri'a loru, facu propaganda din străinatate. Ai nostri pana atunci alérga pe la spurcatiunile de caffè's chantants din Parisu si din alte cetati mari, batu la carti pe la bancile de jocu din Monaco, apoi vinu acasa (golani), cá se ne spuna unde poti petrece mai in desfrenare. Russii sunt democrati si se incérea a nivellá diverse clase a le societatiei. Nihilistii magiari sunt totu atáti domniori, carii injura (suduie) pe „purger“ (burgesi, orasiani) si pe jidovi. Muscalii nihilisti se ocupa cu literatur'a si cu sciintiele; cei din Ungari'a isi petrecu in cafenele si pe la secaturile de Tingl-Tangl in betii desfrenate (dorbéznak).

Nihilistii muscali respecta averea ómeniloru si amerintia numai viati'a inamiciloru loru. Ai nostri cei ungeresci insiéla pe jidovi unde numai potu; dupa aceea'si tragu palmi si pumni, se ciomagescu, sau si duellédia ei intre sine, dupace sau certatu mai antaiu, din cauza cá se cufundase unulu pe altulu in datorii prin giruri si pe alte cáli. In Russi'a nihilistii propaga doctrine sociali si politice de reforme radicali; ai nostri invétia intieptiunea din comedii desbracate cá „Frumós'a Elen'a“ si „Niniche“. Parol'a de di a muscaliloru este: Alta ordine sociale; parol'a celoru de la noi: Cheltuesce din alu teu pana ai; candu nu'ti mai ajunge, apuca banii altora.

In Russi'a publiculu celu mare nu cunosce pe Nihilisti; in Ungari'a ii scie tóta lumea. Nihilistii muscali tacu, sciu tacé si pazi secretulu de buna voia, ori de frie'a mortiei sigure. Nihilistii magiari facu gura si galagia, flecarescu totu ce sciu. Nihilistii muscali pórtu lupta crancena contra puterii despotice. Nu asia nihilistii magiari: acestia toti sunt de partit'a puterii, dela care traiescu. Pe nihilistii muscali ii ducu in Siberi'a; pe ai nostri ii punu in functiuni. Parte mare dintre nihilistii muscali isi termina viati'a in minele (baile) din Uralu si de airea; pe cei ungeresci candu nu mai sciu ce se faca cu ei, ii punu executori, inspectori de scóle, sau la catastro, ori ii alegu deputati, cá se ia locul altoru fii ai patriei, bine instruiti, laboriosi, incaruntiti in servitiulu statului.

Statulu Russiei cérca se estermine pe nihilisti; statulu Ungariei aplica si ajuta pe multime de nihilisti. Daca in Russi'a nihilistii sunt sobolii statului cari ilu submina (sapa), ca se 'lu ruinedie

si prefaca de nou, apoi nihilistii Ungariei sunt locustele si omidele statului, care devasta semenaturile verdi si despóie ramii arboriloru. Nihilistii muscali sunt vrasmasii puterii despotice; cei ungeresci sunt uneltele aceleia. Nihilistii muscali sunt nisce fantasti visionari si deliranti politici; cei ungeresci sunt patrioti deposedati, ajunsu la sapa de lemn, carii alérga dupa functiuni.

Nihilismulu russescu voiesce se apuce domni'a preste statulu, spre a'si realisé ideile si planurile sale. Nihilismulu magiaru inca vrea se ia statulu Ungariei in potestatea sa, pentru cá se póta trai din spinarea tierei. Nihilismulu russescu se afla intr'o lupta teribile de viatia si móрте, punendu'si tóta existenti'a in jocu, numai ca se'si ajunga scopulu. Nihilismulu magiaru nu pune din partea sa nimicu in pericolu, ci se trage la umbr'a puterii, se intinde si se incuiba pretotindenii, cá se'si póta ajunge scopulu. Nihilistii muscali impusca pe functionari fóra a le ocupá locul: nihilistii ungereni facu intrige asupra functionariloru, cá se ii scótia si se le ocupe ei locul. Lupt'a nihilismului russescu va fi lunga si rezultatulu nesciutu. Nihilistii nostri mergu mai siguru, ei ocupa punctele strategice cá pre nesimtite si cu bunu rezultatulu pentru densii. Statulu actuale, sau adeca guvernulu Russiei póte se desarme pe nihilisti, dandu tierei si poporulu constitutiune dintr'odata cu libertatea. In Ungari'a constitutiune ar fi, dara numerulu domnisoriloru proletari, flamendi si golani este asia de cumplitu si cresce in proportiuni atátu de infricosiate, in cátu Ungari'a nu e in stare se'i sature, se'i inbrace si se le implinésca destramatele pofte la toti.

Acestea le scrie unu magiaru de sange puru, ingrijatu fóрте pentru natiunea si patri'a sa. Nu 'iar pasá lui de fatalitatile Russiei, tremura inse la vederea atótoru mii de existentie catilinarie, nu de cele esite din opinca, de care, afara de câteva exceptiuni, abia póte fi vorba, cátu mai virtosu de miriadele proletariloru esiti din aristocratia si burgesia, ómeni cu prea pucina invetiatura, semi-docti fantasti, precum ii caracterisé deunadi chiaru betranulu Csengery, membru alu academieii si alu corpului legislativu. Auctorulu acestoru paralele intrevece funestele consecentie ale inmultirei carturariloru proletari ungeresci, adeca versari de sange. S'au creatu multime de posturi noue, precum nu mai sunt nicairi. La cele mai mici postur;

Foisiór'a „Observatoriului“.

Domnisiór'a Esopu.

Novela de: Charles Deslys.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

(Urmare.)

Inainte de plecare, se dusesse se inbracisiedie pe Bernardin'a la monastirea ei, si avusesse acésta scurta intrevorbire cu Esopu:

— Cum dracu! v'a se dica nu 'mi mai remane nimicu? . . .

— Deocamdata nu, response Esopu. Dar' pucina pacientia domnule marquisu; lasa-me se punu eu la cale tóte acestea: póte ca va esi ceva; . . . celu pucinu la acésta aspiro . . . si amu buna sperantia.

— Aminu! scii, ca amu incredere. Dar' nu 'ti prea fragmentá capulu, bietulu meu Esopu; imi castigu hran'a acum, am sold'a gradului meu.

Acésta solda nu intardiá a se mari. Locotenentulu Vallombreuse se facu capitanu la luarea Zaatchei. Capu de batalionu la asediulu Sebastopolei.

In fine locotenentu-colonelu in lupt'a dela Solferino. In timpulu acesta abia strabatuse Parisulu, schimbandu cateva cuvinte numai cu Esopu;

— Ei bine! cum mai merge . . . patrimoniuulu meu?

— Inca pucina rabadare, domnule marquisu.

— Am destula, si sunt incantatu de sórtea mea. Nu vedi tu cá sunt pe cale de a reajunge unu stramosiu?

De vre-o doue trei ori revediu se Bernardin'a, si acésta nu fara o inmarmurire crescenda.

Fiic'a lui Esopu trecuse prin o schimbare neintielesá. Asemenea floriloru celoru mai frumóse ce multu tempu stau ascunse sub unu invelisia de nimicu, ase-

menea chrysalidei din care sbóra fluturele, desgratiósa adolescenta devenise o frumósa si marétia féta, distinsa cá o ducesa, interesanta si mandra cá Dian'a Vernon a lui Walter Scott, dara avendu, cu tóte acestea unu usioru velu de melancolie pe frumuseti'a ei:

— Dar' de ce nu te mariti tu? o intrebase de mai multe ori nasiulu seu . . . Te voiu inzestrá . . . Tatalu teu va dá banii, póte . . . ca si cu pensiunea . . . Dar' in cele din urma, scump'a mea fina, nu e nimicu ce n'asiu face pentru cá tu se fii fericita. Crede-me Bernardino, ti se urasce in cele dupa urma cu viati'a de féta, marita-te.

Densa response totudeauna:
— Multumescu nasiule, dar' eu nu me voiu maritá nici odata.

Si candu Vallombreuse, coprinu de mirare, se intorsese spre Esopu:

— Acésta e idea ei, responsese acesta. Nu credu s'o poti abate dela ea.

In respunsulu tatalui cá si in alu fiicei, fusese ceva misteriosu si tristu, ce, de o camdata, atitiasse fóрте multu curiositatea marquisului.

S'apoi Bernardin'a erá atatu de frumósa!

Negresitu erá ceva la midiulocu.

Dara Vallombreuse nu erá omu se'si sparga capulu cu deslegarea unei enigme. Uità indata acésta impresiune, uità totulu, aruncatu cum erá in virtejiulu lunei, in care glori'a sa militara, marele seu nume, placut'a sa elegantia si mai cu séma romantic'a sa istoria i aduceau pe fia care di nuoe succese.

La generalulu seu mai cu séma, erá priimitu cá copilulu casei. Generalulu avea o tenera socia, ce aratá pentru tenerulu locotenentu-colonelu o adeverata si fratiésca amicitia. Intr'o di pe candu acesta se mirá de cauzele acestei iubiri:

— Oh! imi esci cunoscutu de multu tempu, i response ea. Eramu, la Sacré-Coeur, intim'a amica a Bernardinei.

— Ah! atatu mai bine, strigá elu, imi vei spune póte de ce s'a decisu se remana féta.

— Nu 'ti o voiu spune, dar' sciu pentru ce.
— Va se dica e unu secretu? . . .
— Care numai mie mi s'a descoperitu . . . dá.
— Oh! spune-mi'lu, te rogu; daca ai sci catu sunt de curiosu!

Vallombreuse isi luá aerulu seu veselu si resfaciatu, caruia nimeni nu putea se resiste; asia ca d-na generalésa i response:

— Ei bine, daca e asia, daca tii atatu de multu se o scii, fin'a dtale iubescu pe cineva.

— Ce spui? Bernardin'a! . . . Audi colo! . . .

— De ce acésta mirare atatu de pucinu magulitóre? Ea e incantatóre. Se dice ca e bogata. Erá cea mai buna si cea mai inteligenta din tóta monastirea. A implinitu acum doue dieci si trei de ani, daca nu me insielu.

— Pre legea mea, asia e! Dara am vediut'o asia de mica!

— Nu cumva vei fi voindu se dici: si asia de urita?

— Dieu, nu! nu 'mi mai aducu aminte de ce erá privindu-o acum. Abia imi vine se credu ca e totu dens'a. Catu pentru bunatatea ámei sale, nu m'asiu potea indouii, fara se fii unu ingratu; ea 'mi-a scapatu viati'a . . . si ori candu, de atunci, am fostu ranitu, ori candu am pucine friguri, revediu totudeauna lucindu inaintea mea marii sei ochi negri. Dar' tocmai pentru tóte acestea, cum Bernardin'a, mai cu séma cu averea tatalui seu, cum si ce felu Bernardin'a nu ia pe acela ce iubesc?

— Ei, vedi? . . . e preste potintia. Unu amoru fara sperantia . . . unu mire idealu . . . care nu'i va fi nici-odata barbatu.

— Asiu! nu e insocire de care fin'a mea se nu fia demna. Indata ce inchipuitulu d-tale ginere va sci ce onóre binevoiesce dens'a a'i face, se va grabi se devina unu fidantiatu adeveratu, realu, . . . numai de nu va fi vre-unu orbu, séu idiotu séu lipsitu de ánima.

Dar' respundu eu de totu. Acésta me privesce, in ca-

că și la altele mai mari concurenții sunt legiuni. Ai datu la unulu, 99 totu au remasu „fòra chi-verniséla.“

Revista politica.

Sibiu, 29 Aprilie st. n. 1879.

Afanduse cu ocaziunea serbarii iubulare ministrii unguresci la Vien'a au avutu repetite și lungi conferenție cu colegii lor austriaci. Precum afirma organele ministeriale, obiectulu aceluor conferenție ar fi fostu: organizarea Bosniei și a Hertiegovinei și politic'a comerciala ce are se urmedie de aci 'nainte Austro-Ungari'a, fatia cu Serbi'a, care precum se scie au incheiatu intr' aceea o conventiune comerciala cu Angli'a pe bas'a statelorulu celor mai favorisate.

Nu vomu remanea inse departe de adeveru deca vomu presupune, ca in acele conferenție ale ministriloru dualistici se va fi desbatutu preste totu politic'a orientala a monarchiei cu atatu mai virtosu, ca in fine comitelui Andrassy ia succesu a incheia unu feliu de conventiune cu guvernulu turcescu, relative la ocuparea Bosniei și a Hertiegovinei și a pasialiculu Novi-Bazar. In puterea acelei conventiuni Turci'a recunoste ocupatiunea aceluor provincii de unu faptu implinitu, ér' in ceea-ce priveste pasialiculu Novi-Bazar apoi, Austriei i se acorda dreptulu de a garnisona in urmatoarele localitati ale pasialiculu si adeca: in Preuoj, Priepolje, Bielpolje și Nova-Varos; ori ce alta inaintare in sa nu se va potea intempla fara consimtiementulu Turciei. Acestea se dice ca sunt punctele cardinale ale conventiunii incheiate, alu carei textu autenticu inse pana acuma nu s'au publicatu. Intr'aceea guvernulu turcescu au mai tramisu din nou cinci bataliune dela Constantinopole la Novi-Bazar și Lig'a albanesa sta gat'a si astépta cu arm'a la bratiu pe óspetii austro-ungari.

In cercurile militare ale armatei imperiale se manifestédia si se audu voci nemultumite cu avansamentulu din primaver'a a. c. in care generalii și oficiari din stabulu generalu au avutu partea leului, ér' oficiarii dela trupele active si cu deosebire cei subalterni au participatu in mesura forte modesta, de si lips'a de oficiari este simtita și transferarile dela unu regimentu la altulu sunt la ordinea dilei.

Totu din incidentulu serbarii iubulare se astepta si agratiarea cunoscutulu patriotu si publicistu serbescu Dr. Svetozar Miletić, care a fostu condamnatu la 5 ani inchisóre, in urm'a unui procesu tendentiosu, ce i s'a fostu intentatu de catra guvernulu ungurescu pentru crim'a de les-maiestate și conspiratiune in contra siguratiei și a integritatii regatulu ungurescu. Dar' acesta nu s'a intemplat, din cauza ca, precum dice „Pester Journal“ condamnatulu ar fi refusat agratiarea.

Ambasadorulu rusescu comitele Siuvalof la reintórcerea sa la postulu seu din Londonu s'au abatu si pe la Vien'a, unde au fostu primitu in audientia de catra Imperatulu și de catra principele de coróna archiducele Rudolf. Renumitulu barbatu de statu alu Rusiei au avutu repetite intalniri cu comitele Andrassy, cu ambasadorulu rusescu din Vien'a, cu ambasadorulu italianu și celu germanu precum și cu presuntivulu gubernatoru alu Rumeliei orientale și principe alu Bulgariei Aleco pasia alias principele Vogorides.

Petrecerea comitelui Siuvalof este forte viu discutata și comentata din partea pressei europene, asia ca si aceea din anulu trecut a comitelui Ignatief. Despre misiunea cu care a fostu insarcinatu ambasadorulu rusescu din partea gubernulu seu transpira, ca densulu a fostu tramisu ca se comunice Imperatulu austro-ungaru felicitarile Tiarulu pentru iubileulu casatoriei sale de 25 ani, ér' apoi se se intielga cu guvernulu austro-ungaru asupra evacuarei Bulgariei, asupra alegerei principelui bulgaru si asupra mesuriloru internationale ce au a se lua in contra misicariiloru revolutionare ale nihilistiloru și ale socialistiloru. Ambasadorulu rusescu a declarat ca evacuarea Bulgariei de catra trupele rusesci pana la terminulu de 3 Maiu a. c. ficatu prin tractatulu dela Berlinu este o imposibilitate fisica. Acesta era de prevediutu si nu póte surprinde pe nimenia. Traganarea și nomolirea cestiunii orientale au fostu si este politic'a Rusiei, pentru ca asia se obosésca pacientia poteriloru interesate si se le descuragiese.

Astadi Marti in 29 l. c. in diet'a ungrésca din B.-Pest'a intre obiectele puse la ordinea dilei se va afla si odiosulu si fatalulu proiectu de lege pentru invetiamentulu obligatoriu alu limbei magiare in scólele confessionale nemagiare. Vomu avea deci ocaziune, a ne

litatea mea de nasu. Me voiu duce se'lu affu chiar' acum; spune 'mi numele lui.

— Acesta, mai cu séma, 'mi e opritu a spune.

— Altor'a póte, dar' nu mie.

— Ba tocmai d-tale. Ce ar dice ea, mare Ddieu! daca iubit'a ei Henrieta i-ar tradá secretulu.

— Ar dice ca iubit'a ei Henrieta a voitu fericirea ei, si eata totulu. Vorbesce dar', te rogu. Numele? Henrieta se mai induoi pucinu, zimbí, apoi plecanduse la urechia lui Vallombreuse, i murmura incetinelu numele cerutu.

Marquisulu se indrepta pe data uimitu, ne vrendu inca se crédia, si dusu pe ganduri.

Dar', in acelu momentu chiar', usi'a salonulu se deschise far' de veste.

Generalulu sosea pe fuga.

— Ei! iute marquise, alérga la otelulu Vallombreuse. Betranulu d-tale intendantu te róga se alergi acolo. Nu mai are de catu cateva minute de traitu Móre!

(Va urmá.)

convinge si de astadata, despre spiritulu de fratietate si de reconciliare de care sunt animati confratii nostri magiari fatia cu natiunea romanésca.

Nu ne indoimu, ca pucinii dar' bravii deputati romani cari se afla in diet'a ungrésca isi voru face datori'a lor patriotica, combatendu acelu proiectu si aparandu natiunea si bisecic'a nóstra nationale. Nu suferé inse nici o indoiala, ca maiortatea dietei va primi acelu proiectu si ca va decretá sentint'a de mórte asupra natiunii romane.

Totu astadi se va redeschide si parlamentulu germanu din Berlinu, unde la ordinea dilei voru fi mesurile reactionare economice ale principelui Bismark. Resultatulu finalu alu desbateriloru ne va probá, intru catu a succesu principelui-cancelariu a se alia cu partid'a reactionara si ultramontana in contra partidei national-liberala a Reichstagulu germanu.

De candu cu venirea lui Garibaldi la Rom'a spiritele italianiloru se afla in ferebre și agitatiune. Sunt forte multe semne, ca natiunea italiana se prepara pentru o actiune mare. Acesta se pare ca o simtu prea bine cercurile oficióse austriace, ale caroru organe de publicitate nu sunt nici decum invoite cu petrecerea betranulu erou intre zidurile Romei si nici cu organizarea si energiósá activitate pe care o desvolta in tempulu din urma comitetele „Italiei irredenta.“

In dilele din urma russi au parassitu Dobrogea. Corpulu alu 12 alu armatei rusesce este concentratu la Várn'a de unde are se se inbare, ér' corpulu alu 9 si jumetate din corpulu alu 4 se afla la Rusciucu, unde isi astépta ordinulu de imbarcare.

Gubernulu serbescu a tramisu brigadele din Krucovac, Alexinac și Procopolie sub comand'a colonelului Horvatovici ca se alunge pe arnautii, cari s'au fostu asediati in positiuni fortificate pe inaltimile dela Somacovo. Ultimele sciri ne spunu, ca arnautii au fostu batuti si alungati preste fruntariile serbesce.

Transilvani'a.

— Sibiu — (Dela sinodulu archidiecesanu). In siedinti'a III a sinodulu dupa ce s'au decisu despre cateva afaceri curente, trecenduse la ordinea dilei se pune la desbatere raportulu comisiunii speciale pentru adres'a, alu carui textu ilu publicaramu si noi in numerulu trecutulu alu diariulu nostru, cetitu de catra raportorulu comisiunii deputatulu Part. Cosma si a fostu primitu cu pucine modificari stilistice, intre entusiastice urari de: Se traiésca Maiestatea Sa imperatulu si Regele, se traiésca Maiestatea Sa regin'a, se traiésca Alteti'a Sa principele Mostenitoru.

Totu in siedinti'a acésta, raportorulu comisiunii generale dep. Anania Trombitasiu dá cetire raportulu seu. Cu privire la totulu si intregulu, raportulu constatédia unu aventu inbucuratoriu spre mai bine si ca luandu in consideratiune greutatea timpulu si a situatiunii isi incheia raportulu cu mactim'a strabuna, ca: „concordia minimae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.“

Nu potemu trece cu vederea unu punctu din raportulu comisiunii generale si acela este in care se vorbesce despre primirea eleviloru in institutulu seminarialu. Raportulu constata, ca desi sinodulu a prescrisu in mai multe renduri si mai pe urma in §. 18 alu regulamentulu seminarialu, ca se se primésca numai astfelu de tineri, acaroru pregatire científica indreptatiese la asteptarea, ca cei trei ani petrecuti in institutu voru fi de folosu pentru viitoriulu lor, totusi aceste prescrieri au fostu desconsiderate intr'unu modu batatoriu la ochi. Asia dintru cei 116 elevi affatori astadi in institutu 83 nu au avutu la primirea lor pregatire prescrisa nici chiaru prin conclusele anterióre sinodale.

In siedinti'a IV deput. P. Cosma face propunerea, ca comisiunea organizatóre se se insarcinedie a revidui regulamentulu afaceriloru interne si a'lu intregi si apoi a supune intr'una din siedintiele procsime proiectulu seu la desbatere. Se primeste.

Dep. Joanu Popea face propunerea ca se se scurtedie serviciulu bisericescu, pentru ca se se póta tineá si cuventari celu pucinu odata intr'o luna. In urm'a unoru explicari date din partea presidiulu, propunetoriulu isi retrage propunerea. Acelasiu deputatu sinodale mai face propunerea ca se se reformedie invetiamentulu religiunii in scólele elementare si gimnasiale si se se escrie premii pentru cartile didactice din acésta ramura de invetiamentu. Propunerea se transpune la comisiunea pentru propuneri. Urmédia apoi la ordinea dilei raportulu comisiunii verificatóre. Alegerea clericala din cerc. elect. XIX alu Fagarasiulu au datu locu la viue desbateri din cauza, ca la acésta alegere sar' fi intemplatu neregularitati. Sinodulu decide ca se esmita unu comisaru, care se si alege in persóna dep. Zacharie Boiu, in urm'a refusulu din cauza de betranetie a dep. Josifu Baracu de a primi acea misiune. Se mai esmite o ancheta de barbati de specialitate care se intregésca

regulele directive asternute din partea comisiunii administrative a tipografiei archidiecesane.

— In siedinti'a V mai 'nainte de a trece la ordinea dilei, presidiulu aduce la cunoscenti'a sinodulu, ca Joi in 13 l. c. in diu'a in care serbamu iubileulu de 25 ani alu casatoriei Maiestatii Sale imperatulu si regelui, se va celebrá in biseric'a din cetate cultulu ddeescu cu solemnitate prescrisa. Aratandu mai departe, ca prin cercariu pres. a provocatu si pe oficiile parochiale archidiecesane a serba acésta di iubilara prin celebrarea servitiulu divin indatinatu la astfelu de ocaziuni, ér' poporulu prin abtinerea dela lucrarile dilnice pe timpulu inainte de amiadi, propune ca si sinodulu se faca in acelu timpu pauza in lucrarile sale ordinare, spre a poté participá in corpore la servitiulu ddeescu.

Se primesce cu esclamaru insocite de „se traiésca Maiestatea Sa“!

Presidiulu aduce mai departe la cunoscenti'a sinodulu, ca in timpulu de candu conduce archidiecesana diferite sume de bani, pe care le-a administratu densulu, elocandu-le asia ca se fructifice catu se póte mai bine. Aceste sume se urca acum la sum'a de 9848 fl. 68 cr. v. a. Acésta suma presidiulu declara a o implini din alu seu, pana va ajunge la sum'a rotunda de 10,000 fl. si propune sinodulu, ca din incidentulu festivitatiei iubulare de 25 ani a casatoriei Maiestatii Sale, se formeze din acésta suma o fundatiune, care se póte dupa numele Altetiei Sale imperiale clironomulu, titlulu de „fundatiunea Rudolfiana.“

Aceste comunicari sinodulu le primesce cu viue aclamatiuni de „se traiésca“ Alteti'a Sa imperiala clironomulu Rudolf si Escl. Sa parintele Archiepp. si Metropolitu, hotarindu totodata a se face unu actu fundationalu formalu, in care se se determine apriatu scopulu fundatiunii, remanendu, a se face si pasii necesari pentru dobandirea incuviintiarei Preainalte.

Dupa aceste comunicari facute, sinodulu trece la ordinea dilei si alege doui profesori la seminarulu Andreianu in persónele d-loru Dr. N. Maieru, care fu alesu cu 44 voturi din 44 si Simeonu Popescu cu 36 voturi.

Candidati la acele doue catedre au fostu d. d-nii D. N. Maieru, Simeonu Popescu, Andreiu Ghidiu, Gregorie Pletosu, Dr. Vasile Glodariu si Dionisie Palade.

Urmédia apoi raportulu comisiunii scolare in caus'a pasiloru facuti de Escl. Sa parintele Archiepp. si Metropolitu Mironu Romanulu si de consistoriulu archidiecesanu in caus'a proiectulu de lege pentru introducerea obligatóre a limbei magiare in scólele populare. Raportorulu comisiunii Dr. N. Popu propune si sinodulu hotaresce:

a luá actu despre pasii facuti de Escl. Sa si de consistoriu in cestiunea amintitulu proiectu, si incuviintiéza in tota estinderea lor si astépta in deplina incredere, ca voru intreveni si pe viótoriu in acésta cauza spre sustinerea intacta a autonomiei bisericeii nóstre garantate prin lege, pentru salvarea intereselor nóstre culturale si spre liniscirea poporulu nostru. Mai departe, fiindca proiectulu de lege amintitu, probabilu va fi unulu din primele obiecte, ce se voru pertractá in diet'a din Budapesta dupa redeschiderea sesiunii, sinodulu decide, a inaintá unu memorandum la inaltele corpuri legiuitóre din Budapest'a in acésta cestiune si cu elaborarea lui insarcinéza pre deputatii: Vicariu N. Popea, Joanu Ratiu, Partenie Cosma, I. Branu de Lemeny, Ananie Trimbasiu, Stefanu Iosifu, Dr. A. Tincu.

Discursulu

pronunsiatu de Prea Santi'a Sa, domnulu episcopu alu Aradulu la deschiderea sesiunii sinodale din 1879.

Christosu a inviatu Dloru Deputati!

Implinindu-se érași trei ani dela alegerile ultime, ér' cu implinirea acestor'a espirandu si mandatulu deputatiloru de mai inainte, dupa ce in urm'a alegeriloru noue din dilele trecute, clerulu si poporulu nostru V'a onoratu cu increderea sa pentru noulu periodu sinodalu, care este alu patrunea in viéti'a nóstra constitutionalá bisericesca: Ve salutu cu bucuria la inceputulu activitatii Domnielorú Vóstre.

Dupa implinirea acestei placute datorintie, indata dela inceputu trebue se ve spunu ceea ce de altcum credu se fi observatu si Dvóstra, cumca ne aflamu in timpuri grele si critice, candu mai vertosu moral'a si religiositatea sunt in decadere. Nutrescu in sa firm'a sperantia, ca zelulu si intieptiunii Domnielorú Vóstre

va succede a află calea, ce duce la bine pentru a ajunge scopulu, ce urmarimu, scopulu celu sublimu alu bisericeii, fara de care nu pôte prosperă nici o societate, dicu veti află acea cale, si astfelu veti justifică pe deplinu increderea, ce au pus'o alegatorii in Dvóstra. Sunt multe si intetitorie agendele, ce spre acelu scopu astépta resolvirea loru dela Dvóstra, si precum parte sciti, parte veti se ve convingeti din darile de séma oficióse, acele agende pretindu o solutiune buna si neamenata intru interesulu santei nóstre bisericeii si alu filoru ei.

Candu am intonat mai inainte, că moral'a publica este in scapatare si că acésta pornire spre reu este unu mare pericolu pentru biserica, poporu si cultura, marturisescu, că am fostu condusu numai de adeveru si de sinceritate, si observu, că tocma pentru acestu morbu greu morale alu timpului starea nóstra bisericeasca, scolaria si fundatiunala de astadi nu se pôte dice inbucuratória, precum asi dori din ánima se o potu constată. (Aici continua P. S. S. a espune intr'unu raportu detaliatu mai pre largu cele ce a esperiatu in diecesa pe terenulu bis. scol. si fund. Dupa aceea continua, precum urmédia. Red.)

Facia cu acésta stare am emis mai multe pastorale in diecesa, am tinutu consultari cu protopresbiterii si inspectorii de scóla, am dispusu se tina si preotii intre sine si cu invetiatorii conferintie pentru recunóscerea si delaturarea relelor, ale caroru rezultate invederate până acum sunt, că scólele confessionali, mai vertosu cele de fetitie, ni se sporescu in numeru frumosu, si potemu sperá, că se voru totu spori si pe viitoriu.

Că ceva inbucurătoriu, mai potu amentí institutulu nostru pedagogicu-teologicu, carele este bine prevediutu cu poteri didactice, are 175 de elevi, dintre cari 56 internati in alumneu si prevediuti cu cele necesarii. Progressulu acestui institutu este si până acuma destulu de observabilu, dupa cum s'a declarat si comisiunea sinodala anchetaria esmisa la esamenelu anuali, carea a contribuitu in modu edificatoriu la acelu progressu.

Acestu institutu, pentru carele dieces'a, dar mai vertosu fondurile comune varsa sume considerabile de bani, are destinatiunea, se dea poporulu nostru preotii si invetiatorii buni, cari se fia totu atátia apostoli ai moralitatii si luminei in poporu; dar si acestui'a i-lipseste inca unu directoru, carele cu tactulu si intieptiunea sa se conduca institutulu si pe professorii mai tineri, ér cu autoritatea si esemplele sale se intarésca tenerimea pe calea moralei si a virtutii. In fine trebuie se amintescu lips'a de unu internatu pentru clerici, unde se-si póta insusi mai multu caracterulu bisericescu si se se póta ingradi de către influintiele vietii celei stricatióse din afara, apoi si cá se se póta controlá si discipliná mai bine.

Eu am meditat multu asupra modului, cum s'ar poté ajunge scopulu ce dorimu, si nu am potutu aflá altulu, decâtu lumin'a cea adeverata, scóla si instructiunea buna din poporulu de josu până susu la centru. Tóte straduintele mele dar sunt si remanu dedicate acestui scopu practic, si tóte combinatiunile mele purcedu de pe acésta basa. De aceea am recomandat, si am sustienutu si in trecut, dar sustienu si acum, că interesulu nostru bine intielesu pretinde organe mai multe si mai bune, cum si o disciplina mai rigorósa josu in poporu, ér' la institutulu pedagogicu-teologicu implinirea postulu de directoru cu vre-unulu dintre cei mai demni barbati ai bisericeii nóstre.

Amu fi tare norocosi, daca D-dieu ar inspirá pe alegatorii chiamati dupa lege a implini postulu vacantu de protopresbiteru in Aradu, cá se nimerésca unu atare barbatu, carele totu-odata se fia calificatu a fi directoru si de a corespunde si lipsei atátu de simtite la institutulu nostru.

Trebue Dloru Deputati, se tinemu intru tóte lipsele nóstre publice contu de impregiurari, si cá ingrigitori buni si intiepti de saltea celoru ce ne au alesu, lapadendu-ne de ori ce interesu particulari, in cadrulu angusteloru nóstre medilóce, se folosimu cu devotamentu, abnegatiune si sacrificii tóte impregiurari si ocaziunile possibili, pentru inaintarea scopulu celu mare alu chiamarei nóstre.

Din acestu punctu de vedere, dupa acésta mesura morala, ve rogu se luati spre cunoscintia si in dejudecare si cunoscutulu pasu alu capiloru ierarchiei si alu corporiloru esecutive diecesane, intielegu pasulu intreprinsu de curendu la Maiestatea Sa, Regele nostru apostolicu in caus'a cunoscutulu proiectu de lege alu inaltiatulu Ministru, relativu la introducerea limbei magiare, cá studiu obligatu si in scólele nóstre confessionale, care proiectu dupa a nóstra convictiune atingea in modu intetitoriu au-

tonomi'a nóstra legala in institutele nóstre culturale, câtu si progresulu in scólele poporali.

Totu pentru inaintarea si respective inlesnirea ajungerii acelu scopu sublimu eu m'am simtitu indemnatu a procurá pe spesele mele o tipografia diecesana, pe carea o inchinu diecesei nóstre, spre scopulu, cá se fimu in stare a provedé scólele nóstre cu cele mai bune si mai efine cărti, si asia se latimu in publiculu nostru preste totu, si in specie in clerulu si corpulu didacticu alu nostru totu mai multa lumina. Acésta tipografia, carea va inlesni dupa timpu si tiparirea cartiloru bisericescu cu litere, chiar' acum se pune in activitate in nisce conditiuni modeste, dar' corespundietóre trebuintieloru unui inceputu bunu. Deci pre candu eu cu adeverata placere archipastoresca o dedicu diecesei mele, si destinezu venitulu ei pentru infintiarea si sustinerea unui institutu superioru de cultura séu gimnasiu, pe care gimnasiu in scurtu timpu speru se-lu potu inzestrá si cu unu altu fondu necesariu pentru a ajunge câtu mai curendu la infintiarea si destinatiunea sa.

Chiar' si din acestu motivu mi-reservu dreptulu de a amplificá tipografi'a, si a o dotá prin midilóce voluntarii de binefacere astfelu, in câtu se fimu in stare din anu in anu a presentá venerabilulu sinodu raporturi totu mai inbucurătorie asupra starii si activitatii ei. Numai si numai pentru acésta dorintia a mea ve rogu cu luarea spre cunoscintia a declaratiunei mele, prin carea acésta tipografia trece in proprietatea diecesei, a-mi lasá precátu timpu voiu avé bucuri'a a stá in fruntea acestei diecese mana libera intru conducerea, dotarea, amplificarea si administrarea ei, conformu destinatiunei ei pre langa raportu anualu regulatu.

Atáta din partea mea, altele mai multe asteptandu dela zelulu si intieptiunea Domnieloru Vóstre, pre cari prin indegetarile mele am doritu a ve introduce pre calea activitatii, pentru carea v'ati adunatu si rogandu pre Atotu-Potintele se Ve binecuvinte si pre Dvóstra si tóte lucrurile Dvóstra, declaru sessiunea sinodala a a. 1879 de deschisa.

Ioanu Metianu m. p.,
(„Biserica si Scóla“) episcopulu Aradului.

Romania.

— (Catu a costatu resbelulu din 1877/8) Cheltuelele ce au costatu pe Statulu romanu resbelulu din ultimii ani se potu inparti in dóue: cheltueli cari s'au facutu pentru sustinerea resbelulu si cheltueli, cari au decursu in urma din caus'a resbelulu.

Cele d'antau se urca la sum'a de lei 48.181,233 astfelu repartite: 1) Cheltueli de concentrare si mobilizare; intretinerea armatei pusa pe picioru de resbelu si intretinerea prizonierilor turci lei 24.892,135. 2) Prim'a de echipare a oficeriloru lei 391,600. 3) Efecte de inbracaminte, echipamentu, corturi, telegrafe etc. lei 3.795,798. 4) Munitiuni de resbelu lei 2.147,906. 5) Costulu transporteloru militare pe caile ferate si pe Dunare 3.499,920. 6) Construirea si intretinerea podulu pe Dunare lei 430,000. 7) Cheltueli pentru serviciulu medicalu militar, pentru ingroparea cadavelor si desinfectarea localitatiloru pe unde s'a facutu transporte militare 332,655 lei. 8) Rechisitiunile 12.282,379. 9) Cumperarea de cai 258,000. 10) Medalii comemorative 150,840 lei.

Cheltuelile provenite din caus'a resbelulu sunt cele urmatóre, suindu-se la unu totalu de 9,285,704 lei. 1) Comissariatelu instituite pe langa armatele russe 365,400 lei. 2) Cheltuelile pentru mantinerea ordinii publice lei 56,000. 3) Cheltueli extraordinare de intretinere si exploatare a caliloru ferate ale companiei actionariloru, lei 7.412,154. 4) Perderea asupra rubleloru de argintu reduce la cursulu de 3 lei 70 bani, lei 500,000.

Cele mai multe din aceste cheltueli au fostu acoperite prin enormele escedente bugetare ale aniloru din epoc'a chiaru a resbelulu. „Curier. financ.“

— (Creditulu funciaru romanu, din Bucuresci.) — Tragerea la sorti a scrisuriloru funciare, emise de acésta societate, efectuandu-se de doua ori pe anu, se face joi, la 1 Maiu st. n. (19 Aprilie s. v.) anulu curentu, la 12 ore din diua, in localulu societatiei din strada Coltiei.

Scrisurile funciare esite la sorti se platescu al pari (suta in suta) si in moneta de aur, cu incepere de la 1 Iulie st. n. 1879.

— (De la Curtea romana.) — M.M. L.L. R.R. Domnulu si Principele Mostenitoru alu Suediei si Norvegiei cu A. S. Princesa Paulina de Waldeck si suitele Altietiloru Loru au asistatu luni 9 Aprilie curentu, la reprezentatiunea data in folosulu victimeloru inundatiei de la Szegedinu, in teatrulu celu mare, sub patronagiulu d-nei contesa de Hoyos, cu concursulu mai multoru d-ne si d-ni din societate ce au bine-voitu a se insarcina cu interpretarea pieselor ce s'au jucatu.

M. S. R. Dónna fiindu inca indispusa n'a potutu asistá la acésta serata.

Italia.

— Garibaldi, betranulu leu dela Caprer'a a parasitu cuibulu seu si a venit pe continentulu italianu, nu pentru a 'si sfersi dilele la Rom'a devenita capital'a

Italiei, dupa cum crede Mesagerulu Vienei, ci anume pentru a incepe o actiune politica.

Care va fi insa acésta actiune?

Regele Umberto la visitatu, Garibaldi, potendu-se sculá dupa patu'i de suferintia, a intorsu visit'a regelui, si cu tóte aceste probe de amicitie si de reciprocu si atingerioru respectu, vase de resboiu primescu ordine de a pluti pe Adriatic'a si de a veghiá, ér' Garibaldi devine de odata poetu spre a-i spune lui Felice Cavallotti cuvinte care suna ast-felu:

Dimmi Felice, questa manomessa

Plebe d'alla tirannide e dal furbo

Seminatore din menzogne, un giorno

Non avrà di vendette? Ed irrompendo

Dai miseri giacigli, un di per lei

E troni, e templi, e civiltá bugiarda

In mar di sangue non adran travolti? . . .

(Spune'mi Felice, acestu poporu apesatu de tiranie si de viclénulu respanditoriu de minciuni, nu 'si va aflá o di de resbunare? Ridicandu-se dupa paturile lui de suferintia nu va innecá intr'u mare de sange si tronuri, si temple, tóta acea civilizatiune falsa . . .)

Se vorbescu multe dar' din noutatile aduse de telegrafu aflamu a-nume că betranulu leu a presentatu regelui unu memoriu asupra situatiunei interne si esterne a Italiei si ca vorbesce se provóce adunari pentru reformarea legei electorale. („Binele Publicu.“)

— O alta scrisóre au fostu adresatu eremitulu dela Caprer'a catra diariulu din Neapole. Reproducemu si noi teestulu acelei scrisori dupa traducerea „Romanului. Eate-o:

Caprer'a Marte 1879.

„Pre iubite Imbriani! Éca câte-va renduri pentru a nóstra Italia degl' Italiani.

„Am disu: Itali'a datoresce recunoscintia dinasthieii de Savoia, pentru ca acésta a contribuitu fórtu multu la unificarea tieiei; si repetu astadi ceea ce am disu, convinsu fiindu că spunu adeverulu. Tóta lumea scie inse, că dinasthi'a n'a fostu singura in acésta intreprindere si că numerosi au fostu patriotii cari au ajutat'o, fara altu interesu decâtu acela alu demnitatii tieiei si posteritatii sale. Astadi prin silintiele tutuloru, Itali'a e aprópe definitivu constituita. Dar' este ea prospera? Nu dicu; poporatiunile sale erau materialu mai infloritóre, sub jugulu de feru alu miciloru sei tirani. Noue dar', cari am contribuitu la reconstituirea tieiei, se cuvine a vorbi in numele drepturiloru sale, astadi calcate in pecióre fara mila. Parlamentulu resturnandu prin votulu dela 11 Decembre ministerulu Cairoli, pe care ilu sustinea majoritatea natiunii, a aratatu că nu represinta aspiratiunile sale. De la Depretis, membru servilu alu unui despotismu mascatu si jucari'a unor intriganti, e de prisosu se asteptamu ceva, că-ci nu e capabilu de nimicu. Remane dinasthia, care, sub velulu neresponsabilitatii sale, e caus'a releloru care asediéza Itali'a; discreditu si dispretiu in afara; miseri'a si desperare in intru.

„Dinasthieii dar' trebuie se ne adresamu si se ceremu se inbunatáiesca sórtea tieiei nóstre, punendu la guvernul ómeni capabili si onesti.

„Avenu acestu dreptu, si asiú voi cá tinerii suverani, in locu de a se inchide intr'o atmosfera de lingusire, se asculte pe ómenii capabili de a le spune adeverulu: ca adeca monarhieii nu sunt eterni si că durat'a monarhieii casei de Savoia va fi in raportu directu cu iubirea ce va scie se merite din partea poporulu. Acésta nu se dobandesce cu cincispre-diece milióne de lista civila, cu unu numeru extravagantu de uniforme, cu o armata permanenta, care inghite unu sfertu din veniturile statulu, nici in fine tinendu o jumetate a natiunii in lénevia, cá se tráiesca bine in pagub'a celeilalte.“ G. Garibaldi.

Russia.

— (Atentate anterióre asupra imperatulu Russiei.) Aprópe cu trei-spre-diece ani inainte de acésta, la 16 Aprile 1866, s'a comis celu d'antau atentatu asupra imperatulu Alecsandru. Atunci, dupa ce imperatulu facuse o preamblare pe langa gradin'a de véra din Petersburg si voia se se suie in trasur'a sa, se trase asupra'i unu focu de pistolu. Imperatulu nu fu atinsu, atentatorele fu arestatu. Criminalulu érá Dimitri Vladimirow Karakasow, nascutu in gubernamentulu Saratow si auditoru estraordinaru la Universitatea din Moscva. Elu profesá principiile celu mai estremu socialismulu. Servulu Osip Iwanovici Komisarow scapa imperatulu vietia. Elu fusese mai inainte servu la mosiile baronulu Kister; veni inse inca cá baiatu la Petersburg, unde intra cá ucenicu la siepcarul Sadow. De óre-ce Komisarow serbatoria tocmai in 16 Aprilie diu'a numelu seu, se duse se-si faca rugaciunea in capel'a de langa casutia lui Petru celu Mare. La reintórcerea sa, sossindu la tiernulu Newei, nu poté se tréca riulu, de óre-ce podulu de vase fusese desfacutu; se întórse déra inapoi si, trecendu pe langa gradin'a de véra si vedindu la pórtu unu echipagiú imperialu, se amesteca printre multimea care asteptá acolo spre a vedé pe imperatulu. Curendu dupa aceia elu isbuti a petrunde asia departe, in câtu zari pe imperatu tocmai in momentulu candu voia se se suie in trasura si isi inbracă mantaua. Inca până nu se aretase imperatulu, Komisarow observase pe unu omu care se silea se strabata printre multime cá se se apropie de imperatulu. Komisarow se retrase pucinu; vediu inse ca, in momentulu candu imperatulu isi inbracă mantaua, necunoscutulu scóte din posonaru unu pistolu si ochiesce spre imperatu. Komisarow lovi rapede pe atentatore peste cótu, pistolulu se slobodi, inse pré susu cá se nemerésca pe imperatu. Faptuitorulu fu prinsu indata. Incremenitu de spaima, Komisarow se perdú prin multime. Scirea despre atentatu se lati rapede prin orasiu si produse mare sensatiune. Curendu dupa incidentu, imperatulu se duse in catedral'a numita de Kasan, spre

a multiami lui D-dieu pentru scaparea vietiei sale. La sossirea sa in palatul de ierna, membrii consiliului de stat, cari tinusera tocmai o sedintia, fura cei d'intai cari salutară pe imperatul. Peste pucinu se adunara in palatul de ierna tôte generalitatile si toti demnitarii cari aveau intrare la Curte. Candu aparù imperatul, fu salutat de cei presinti cu strigate de bucuria si cu cele mai viui semne de entuziasmu. Monarchulu multiami prin câteva cuvinte gratiose si cerù se veda pe salvatorulu seu Komisarow. Acesta se aflá dejá in palatu, fu introdusu; imperatul i esprima multiamirile sale d'inaintea adunarii intregi si 'lu radica indata la rangulu de nobilu. Séra, Petersburgulu erá iluminatu serbatoresce.

Unu anu mai tardiu, la 6 Iuniu 1867, s'a facutu alu douilea atentatu asupra imperatului Alecsandru, candu Polonesulu Berezowski a trasu asupra lui, pe candu se intorcea cu imperatul Napoleon III dela marea revista militara din Longchamp. La o carmitura a drumului, pe unde avea se tréca atunci trasura imperatésca, unu teneru cu blusa alba iesi din multimea cea indesata, baga man'a in posunaru si tinu apoi ambele mani in aeru. Ecuierulu imperatésca Raimbeaux, care calarea inderatulu trasurii, observandu acésta miscare, crediu ca individulu in cestiune voiesce se arunce o petitiune in trasura; dete pinteni calului seu spre a se intrepune; acesta facu o saritura inainte; se audi o detunatura si indata dupa aceea o a doua. Calulu lui Raimbeaux primi unu glontiu in nari, sari in susu si stropi cu sangele seu pe principii din trasura. In fatia imperatului Napoleon siede marele duce Wladimir si, vedindu 'lu imperatulu stropitu de sange, ilu apuca de braci si 'lu intreba: „Esti ranitu?” „Nu; déra dtea, sire?” intreba marele duce, cá-ci si uniform'a lui Napoleon erá plina de sange. Principii, convingendu-se ca nu li se intemplace nimicu, se radicara in susu spre a se aréta poporului, care scotea strigate de bucuria, si apoi se intórsera in orasiu.

Atentatoarele voiá se fuga prin tufisii; fu inasa apucatu de asistenti, cari navalira asupra lui. Celu d'anteiu care puse man'a pe densulu fu capitanulu gardei din Paris, d. Lubert; se esca o invalmasiela fórte apriga, publiculu voiá se lincheze pe Berezowski. Se audiau strigate de: „Branchons-le! Branchons-le!” (Se'lu acatiama!) Numai cu multa greutate isbutira colonelulu Lallemand si capitanulu gardei orasienesci Presle — care alergase indata dupa slobodirea focuriloru pe o alea laterala si sarise de pe calu — a scapá pe prisionieru din manile unei multimi intaritate de peste o suta persóne si a'lu tari in tufisii; agenti politienesci si soldatii alergara intr'ajutoru si pusera capetu, inca la timpu si inainte de-a usa de baioneta, acestei furiose invalmasieli, care tinu peste diece minute. Sossi o trasura; o persóna se cobori dintr'ensa; patru agenti in haine civile se urcara pe cosulu trasurii, altii trei agenti inpinsera pe atentatore in intrulu trasurei si se asiediara langa elu Escortatu de unu despartimentu de garda orasienésca, elu fu condusu intr'o carciuma din apropiare, unde i-se aduse celu d'anteiu ajutoru; elu fusese greu ranitu prin plesnirea pistolului seu, perduse o cantitate insemnata de sange si lesinase aprópe, in urm'a luptei pe care o sustinuse pentru persóna sa; vestimintele sale erau sdrentiuite si o maneca rupta cu totulu. De la acea carciuma, fu condusu la consiergeria. Berezowski fu condamnatu la mórte, mai tardiu inse a gratiatu la deportatiune in Noua-Caledonia.

(„Romanulu“.)

Sciri diverse.

— (Unu nou actu de tolerantia magiara.) In monastirea Ursulineloru de aici, in care se afla la vreo 15 eleve romane, inca se facura pregatiri pentru serbarea jubilara a M. Loru din 24 crt. Rectorulu monastirei compuse anume cinci piese teatrale spre a se jocá in diverse limbi. Traducerea piesei pentru elevele romane s'a publicatu si retiparitu in brosiura dupa „Scól'a romana,” precum anuciaseram si noi.

Dar' ce se vedi? Rectorulu compuse programulu jubilarii singuru, din capulu seu, fara a presupune, ca prin acést'a comite vreo crima. Inse s'a insielatu, cá-ci audiendu despre acést'a unu profesoru gimnasialu, care tiene óre de prelegeri magiare in institutul respectivu, a interdísu rectorului representatiunea romana precum se afirma sub cuventu, „ca tocmai acum, candu parlamentulu elaboréza proiecte pentru introducerea obligatiunii a limbei magiare in tôte institutele de invetiamentu, nu este de locu consultu se se dea atáta onóre „limbei romane intr'unu institutu, care trebue se aiba „cu totulu alte tendintie.“ Astfelu representatiunea romana a remasu nedata.

Nu scimu cu ce dreptu séu la a cui porunca a lucratu dlu profesoru? Unii dicu, cá acésta exilare a limbei romanesci dela o petrecere destinata pentru dio'a din 24 Aprile s'ar fi intemplat in urmarea unui ordinu venitu dela episcopi'a rom.-catholica din Alba-Juli'a; in acestu casu inse amu prasupune cu totu dreptulu, cá ordinulu s'a datu in scrisu, éra nu pe submana si nu numai prin graiu.

— (Petrecerea data de catra „Reuniunea Sodaliloru romani din Sibiiu“) in sér'a de 14/26 Aprile, a reusitu bine in tôte privintiele, asia ca au potusu fi multumitu si publiculu precum si arangeatorii acelei petreceri. Joculu fórte animatu a duratu pana dupa 3 óre din diua.

— (Rectificare). In notiti'a pe care o amu publicatu in numerulu precedentu alu acestui diariu despre prandiulu diplomaticu datu in diu'a de 12/24 Aprile de catra Escel. Sa mitropolitulu Mironu Romanulu, s'au stracuratu o eróre de tiparu, pe care ne grabimu a o rectificá si adeca la acelu prandiu n'au luat parte numai 60 de persóne, precum s'au disu in aceea notitia, ci preste 70 de persóne.

— (Deputatulu dietalu d. Parteniu Cosma) a plecatu cu trenulu de domineca séra la B.-Pest'a, pentru cá se ia parte la desbaterea proiectulu pentru introducerea invetiamentului obligatu alu limbei magiare in scólele confessionale, ce va avea locu marti in 29 l. c.

— (Pentru ajutoriulu familiiloru din comun'a Betleanu) in comit. Fogarasiului daunate prin focu:

D. Iosifu St. Siulutiu, asesoru la tribunalulu reg. de aici a depusu la redactiune . . . v. a. fl. 2.

— (Dela Dev'a ni se scrie), cá din asia numitele muscele columbace care esu in fiacare anu din pesterea Veterani de la Mehadiá, au ajunsu si estimpu unele roiuri pana in comitatulu Hunedóra. Musicatur'a loru veninósa omóra multime de vite cornute, si tôte incercarile de a le exterminá remasera pana acum vane. Corespondentele nostru crede, cá contra musicarei loru ajuta oleulu de rapitia amestecatu cu terpentinu, cu care se ungu vitele mai de multe-ori.

— (Curiositati ale tempului.) S'a pretinsu adesea ca se póte diviná caracterulu unui individu prin simpl'a inspectiune a scrierii lui.

Unu functionariu alu posteloru din Parisu merge si mai departe: elu se crede in stare de a potea ghici noroculu unei persóne numai din modulu cu care 'si timbrédia scrisórea.

Déca, dice augurulu din strad'a Jean-Jaques, timbrulu este pusu piedisu, persón'a care l'a lipitu nu va ajunge nici-odata la nimicu; déca este pusu la steng'a, acea persóna este unu originalu care 'si va face póte carier'a; si déca timbrulu este lipitu fara regula, elu provine dela unu glumetiú séu dela unu neglidentu care nu va avea in viétia de cátu desceptiuni; déca timbrulu este pusu in mijlocu si d'asupra adresei, elu a fostu pusu de unu aristocratu séu de unu omu care voiesce se para aristocratu, cá-ci este evidentu ca acésta asediare n'a fostu alésa decátu cugetendu la armele charthiei de scrisori; déca timbrulu este josu si in coltiulu stangu corespondentele este fara ambitiune si chiaru fara idei inalte; déca este pusu susu si in coltiulu dreptu, unde trebue sa fia, cel'a care l'a pusu e omu de ordine, va merge departe si póte intr'o di va fi ministru alu posteloru si telegrafeloru. „Femei'a romana.

— (Atentatu de petarde in Sevill'a.) In 12 Aprile au explodatu in biserica St. Antonio din Sevill'a doue petarde mari, ranindu mai multe persóne. Atentatorii aveau intentiunea de a face prin acésta cá lumea se fuga din biserica, spre a profitá de confusiunea ce s'ar fi nascutu si se fure giuvaerele de mare valóre, care sunt pastrate in acea biserica.

Bibliografia.

— Resbelulu Orientale de profes. Dr. A. P. Alessi si pofes. Massimu Popu. Graz, Editur'a lui Paul Cieslar 1878.

Acésta opera din care pana acuma au aparutu VIII brosiure va constá intréga din circa 10 brosiure in formatu de octavu majoru de cate 3 cóle séu 48 pagine, pre papiru elegantu albu si bine satinatu, si inprimata cu tipariulu celu mai modernu.

Fia-care brosiura va contiené mai multe ilustratiuni perfectu efeptuite, parte in coloru, parte in litografia. Acelea voru representá parte portretele barbatiloru de positiune inalta, cari au participatu la afacerile resbelulu si au jucatu unu rol pe terenulu diplomaticu, parte alu acelora cari s'au destinsu prin eroismu pe campulu de resbelu; in fine ilustratiuni ale orasieloru, satele si tôte locurile cate au jucatu unu rol in acestu resbelu, despre luptele mai insemnate si alte episóde interesante din viétia belica.

Pentru cá se-si póta procurá acésta opera si cei cu mediulóce mai modeste — de si spelese edarei pre langa unu tipariu elegantu si ilustratiuni artificiose, se urca la una suma enorma — am statoritu costulu unei brosiure numai cu 40 cr. v. a. = 1 francu = 1 leu in auru.

Tóte 10 brosiurele costa numai fl. 4 séu franci 10. Acei p. t. abonati, cari-mi voru tramite costulu operi intregi séu anticipative séu dupa primirea brosiurei prime, voru primi cu brosiur'a ultima unu tablou mare: „Ocuparea Plevnei“ „gratis“, care tablou in libraria nu se va vinde sub fl. 5 séu franci 12.*)

Celu ce va aduná abonati la acésta opera in cerculu cunoscutiloru sei, va primí la 10 esemplare unulu „gratis“, ér' celu ce va aduná 200 abonati va mai

*) Acestu tablou care ne veni si noua este prea frumosu si merita se figuredie in ori ce salonu.

Red.

primí, „gratis“ prelanga aceea unu grandiosu tablou in oleiu iu cadra aurita, care va representá: „Asaltulu Romaniloru asupra redutei Griviti'a.“

Cate unu esemplaru din acestu pomposu tablou se va espune in Budapesta si in Bucuresci. Costulu de bolta alu acestui tablou va fi franci 500

Pentru perpetua aducere a-minte se voru inserá la finele operi si numele abonatiloru, de aceea sunt rogati toti p. t. domni cari voru binevoi a prenumera acésta scriere a-si insemná catu mai esactu adres'a.

Fiindu ca „Resbelulu orientale ilustratu“ se va tipari numai in unu numeru micu de esemplare, e de interesu pentru toti doritorii cá se-lu prenumere catu mai in graba, fiendu-cá o a doua editiune nu se va face, din caus'a speseloru enorme, ér' esemplarele complete se voru vinde numai prelanga pretulu de fl. 8 sau franci 20.

Oper'a s'a dedicatu de catra d.d. autori:

Armatei romane si braviloru sei conducatori, in semnu de inalta recunoscintia si admiratiune. Editur'a lui Paul Cieslar in Graz (Austria).

— Despre interesant'a si instructiv'a carte, care se vede anuntiatu si prin librariile de aici, ne veni urmatori'a recenziune scurta, dela mana competentu: Opulu Clarissimulu D. Dr. Nicolau Nilles S. S. esitu la lumina in anulu curinte la Oenipontu — Insruck — sub titulu „Calendarium manuale utriusque Eccleside Orientalis et Occidentalis“ pentru filheleni si cei ce posedu limb'a latina in biserica nóstra Orientalu este de pretiu insemnatu. Intru acestu manualu se atingu varietatile rituali, carii se afla intre nationalitatile tinetóre de biserica orientala; sunt conferite si combinaté cu riturile biserice occidentale, se arata originea si intielesulu cartiloru liturgice chorale precum Mineiu si Minologiu cu Sinaxariu, Triodu, Pentecostariu, Anthologia, Orologiu, Octoichu, Psaltirea cu Calhismele si starile sale. Tóte nomenclaturile sunt puse si esplicate dupa limb'a elina, nu numai latinesce, ci si slavonesce si romanesce, cá-ci precum se vede, auctorulu cunosce si limb'a nóstra, citédia si unele calindarie romanesci, a-nume pe cele dela Sibiiu si pre celu din Bucovin'a, esplica terminii grecesci ai himnuriloru usitati in biserica nóstra cum e Tropariu, Condacu, Imosu, Icosu, Stichu, Antifóna, Polieleu, Ectenia, Ipacoiu, Prochimenu, Metania mare si mica etc. etc. Succincta despre toti santii carii occuru in sinacsariulu nostru peste anu dupa dilele calendariulu, cu unu cuventu, opulu acesta este unu thesauru, in biserica nóstra lipsita de carti tilitóre ale tipiculu si rituriloru sale; si auctorulu amintitu care cu mare zelu, laboriositate, eruditiune si nepartialitate au frundiaritu toti auctorii si cartile referitóre la scopulu preatinsu, si cá una albina din flóre in flóre au adunatu intru unu manunchiu tóte acele carii sunt spre lamurirea si facilitarea intielesulu vasteloru carti liturgice si chorale ale biserice orientale, e demnu a fi inbratio-siatu asia, cá opulu susu mentionatu se nu lipsésca de pe mésa nici a unui preotu inteligentu alu biserice nóstre greco-catholice-orientale.**)

Gherla, la 19 Aprile 1879.

J. A.

**) Vediuramu si noi cartea recomandata mai in susu. Ea s'a tiparitu in a. c. 1879 la Insruck (Oeniponta), tipogr. F. Rauch, formatu mare lexic. 496 pag, in frunte cu una icóna antica bizantina a préuratei Virginei Mari'a Mam'a Domnului, éra la calcaiu cu una charta combinata din tierile christiane. Are si „scari“ (Indices) de santi, de nume si de lucruri, cá se poti aflá usioru ceea ce cauti. Pretiulu nu ni s'au aratatu; adimiu numai cá e 3 fl. si mai bine. Red.

— Sibiiu, 30 Aprile. Astadi, miercuri, se pertractá aici la curtea juratiloru processulu de pressa intentatu de cátra procurorulu regescu contra lui G. Baritiu, cu provocare la §§. 65, 300 et 302 din codicele penale austriacu, cá pentru crime si delictu. Dupa pledoaria ferbinte de 3 $\frac{1}{2}$ óre, cei 12 jurati retragendu-se spre a deliberá asupra celoru 5 puncte formulate de cátra tribunalulu regescu, acusatulu fu declarat **in unanimitate de nevinovatu.**

Relatiune ulterióra va urmá.

Sciri ultime.

Telegramele lui „Sbg. D. Tageblatt“ sossite astadi ne spunu ca constituinta bulgara din Tirnov'a, au alesu cu aclamatiune intr'o sedintia secreta pe principele Battenberg de principe alu Bulgariei.

— In Vien'a a muritu renumitul editoru si publicistu M. Etienne capu-redactoriulu diariului „Neue freie Presse“.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

26 Aprile.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1. 102. $\frac{3}{4}$ b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 102. $\frac{1}{2}$ „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„ 100.— „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 94. $\frac{1}{3}$ „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei) cu 7%	„ 87. $\frac{1}{8}$ „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 97.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 178.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 30.70 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 86.— „
Dacia, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 190.— „

Tipariulu lui W. Kraft in Sibiiu.

Editoru si redactoru respons. G. Baritiu in Sibiiu.